

Peterburi Teatajas 1912 ilmunud kiri Uue-Estonia koolimaja avamisest. Taga-Kaukaasia: Türgi: Kars: Uus-Estonia. Taga-Kaukaasia (lätlasest) pastor Pipkalejs. Tseremoonia, pidustused, segakoor. Kooliõpetaja O. Kõiv. Digiteeris Andres Aule, kirjaviis muutmata.

Peterburi Teataja (nr. 90), 2. august 1912, lk. 1

Uue-Estoniast (Karsi maakonnast). 22. juulil s. a. pühitseti Uue-Estonias uus koolimaja sisse. Waimulika kohuste täitjaks õnnistamise juures oli Taga-Kaukaasia sõjawäe õpetaja hra Pipkaleis kutsutud. Osa võtmas oli Karssi linnast palju võeraid, kuberner ja rahwakoolide inspektor. Ilusa ilma tõttu ilmusiwad kutsututest kõik peale [...]kubeneri. Õnnistamise tseremoonia algas wana koolimaja juurest, kus õpetaja lühikeses kõnes wana maja ajaloo, tema puudused hariduse edenemises ja uue maja tähtsuse kuulajatele ette maalis. Lauluga liikus rongikäik wana maja juurest uue juurde, kus pühitsemine osalt Wene, osalt Eesti keeles ära toimetati. Ühtlasi oli ka harilik jumalateenistus armulauaga. Peale waimulikkude [?talituste] anti kooliwalitsuse poolt kutsutud võerastele lõunasöök, millest 45 inimest osa võtsiwad. Lõunalaual walitses rõemus pidu tuju, millest huwitawad kõned hariduse, iseäranis alghariduse laialilaotamisest Wenemaa piirimaades ja sagedased kaswatuspõllul töötajate elada laskmised tunnistust andsiwad.

Pärast lõunasööki oli ilmalik kontsert, mis Uue-Estonia segakoori lauluga: „Mu isamaa mu õnn ja rõem” algas. Näha oli, et waimustawalt ettekantud Eesti hümnus ka võeraid meelesid wangistas, kolm korda pidi laulu kordama. Kontserti lõpul tutvustas asunduse kooliõpetaja O. Kõiw külalisi asunduse ajaloo, kodumaa [?raudkullide rõhu]misest hakates, kuni praeguse ajani. Külalise silmade ette kujunes pilt [...] rändajast, kes tühja reisikotti õlal ja keppi käes kandes läbi laia Wenemaa teadmata kaugusesse tõttab, wastu tundmata tulewikule, lootusest parema põlwe peale kõwasti kinni hoides. Ja see wastupidawus ja wisadus, mis ainult Eesti waimule omane on, ei petnud neid: asunduse praegune majandusline järg on enam vähem rahuloldaw. Kõige paremas tujus lahkusiwad külalised õhtul kella 6 ajal Uue-Estoniast, head mälestust asundusest kaasa wiies.

Aga palju enam, kui külalised, olid Uue-Estonia elanikud ise sellest päewast waimustatud. Kui rahwakoolide inspektor neid abi eest, mis nad koolimaja ehituse juures üles näitanud, tänas ja nooresoo kaswatamises jõudu ja õnne soowis, tõstsid külamehed ta õhku ja pildusid nii kaua üles, kuni mees juba wastu paluma hakkas. Sedasama tehti õpetaja Pipkaleisi ja kooliõpetaja Kõiw'aga.

Ei ole imeks panna, et rahwas, kes aastakümned oma terwemad lapsed sumbunud mulla onnisse saatis kust nad tiisikusest, jookswa-haigusest ja teistest tõbedest kurnatult tagasi tuliwad, et eluaeg wanemate hooletuse pitsarit oma otsal kanda — kui see rahwas nüüd uhkuse ja julge [?saatusega] uue kooli-

maja peale waatab, milles tema parem lootus mitte enam väljasuremisele ei walmine, waid elutormidega wõitlemisele kangeneb.

Jõudu, julgust edasipüüdmiseks, et kõik takistused nõndasama kõrwale toimetatud saaksiwad, nagu takistused, mida koolimaja puudus hariduse käigule ette weeretas. „Kartmata hüppa üle kõikidest takistustest ja wõidu pärg on sinu,” ütleb Dikkens. See hüüe on väga kohane ka Uue-Estonia asunikkudele. Kui palju kahtlust ja kartust oli siis, kui koolimaja ehitamine kõne alla wõeti. Aga ometigi sai ta walmis ja weel palju suuremal ja toredamal kujul kui eelplaanis kawatseti.